34. Medzinárodný festival horských filmov

SPRAVODAJ

Štvrtok 15. 10. 2026 číslo 2

Otvorili sme 34. festivalový ročník

Poprad opäť patrí horským filmom a príbehom ľudí, ktorí posúvajú hranice svojich možností. Slávnostným otvorením sa včera večer začal 34. ročník Medzinárodného festivalu horských filmov, ktorý aj tento rok prináša na filmové plátno obdivuhodné výkony, silné ľudské osudy a témy presahujúce svet hôr.

• *Slávnostné otvorenie 34. ročníka festivalu*

Festival otvorila riaditeľka festivalu Marika Hámor, ktorá privítala všetkých návštevníkov. Ako uviedla, verí, že všetky filmy, ktoré na festivale uvidíme, sa nám budú páčiť, lebo sú podľa nej naozaj skvelé. Plné húževnatosti, silných výkonov aj ľudskosti. Divákov v hľadisku privítal aj viceprimátor mesta Poprad Ondrej Kavka, ktorý uviedol, že pre mesto je to veľkou cťou môcť sa spolupodieľať už 34 rokov na tomto festivale.

Súčasťou festivalu je aj medzinárodná porota. Na slávnostnom otvorení sa predstavili dvaja z jej troch členov – slovenský filmový režisér Rasťo Hatiar a česká slackliner-ka Anna Hanuš Kuchařová. Rasťo Hatiar vníma úlohu porotcu ako veľkú zodpovednosť. Rozhodnúť sa o jednom víťaznom filme spomedzi päťdesiatich nebude jednoduché a ako uviedol, už teraz je podľa neho každý jeden film víťazom. Anna Hanuš Kuchařová rovnako ocenila všetky filmy a dodala, že sa ako diváci máme naozaj na čo tešiť. Z jej pohľadu outdoorové filmy prešli za ostatných 15–20 rokov veľkým vývojom a vyzdvihla najmä to, že sa do ich popredia dostávajú silné témy ako napríklad ochrana životného prostredia či téma priateľstva.

Počas včerajšieho večera mohli diváci vidieť aj počuť dvoch z režisérov, ktorých filmy sa následne premietali. Publiku sa predstavil mladý rakúsky filmár a fotograf Anton Rieger, ktorý má na festivale film s názvom Melancholia. Je milovníkom zimných športov. Tie, ako povedal, na jednej strane prispievajú ku klimatickej kríze, na strane druhej jej dôsledkami trpia. Je to téma, nad ktorou sa zamýšľa aj vo svojom filme.

Druhým z režisérov bol domáci Pavol Barabáš, ktorého film Dotkol som sa doby kamennej bol v poradí prvý a odštartoval tento festivalový ročník.

Diváci sa tento rok počas piatich dní môžu tešiť na 50 súťažných filmov zo 14 krajín a na nesúťažné filmy venované 45. výročiu výstupu Slovákov na Kančendžongu. Vo foyeri mestského úradu je sprístupnená výstava obrázkov Ivana Baja a svoju knižnú tvorbu tu predstavuje aj Vydavateľstvo IB Vysoké Tatry z Tatranskej Lomnice.

(mna)

• *Na pódiu počas otváracieho večera*

Mt. Giluwe bol preňho veľkou výzvou

Fotograf, kameraman, dokumentarista a producent Milan Ohurniak prichádza na popradský festival po niekoľkých rokoch. Tentokrát popradskému publiku predstaví dokument o ceste dažďovými pralesmi, močiarmi, horskými dedinami až na najvyšší vulkán Oceánie. Jeho film má názov Na hranici neznámeho sveta: Výstup na Mt. Giluwe.

• Milan Ohurniak (vľavo hore s kamerou) s výpravou na Papue-Novej Guinei

• Ako vznikol nápad ísť na najvyšší vulkán Oceánie (4 368 m)? Čím Vás táto hora zaujala?

Chodím s partiou s chalanmi na turistiku a vysokohorskú turistiku a prišli s tým Stano Mikšovský a Libor Dohnálek, ktorí začali „zbierať" 7 vrcholov vulkánov. Ja som bol predtým s nimi v Mexiku a keďže som sa im osvedčil ako kameraman a dokumentarista, tak ma potom brali na ďalšie výpravy. Mňa bavia vulkány. Keď som si ešte ako dieťa o nich pozeral knihy, tak som si vravel, že tam sa v živote nedostanem. Ale zrazu ten deň prišiel. Zavolal mi Stano, či by som tam s nimi nešiel. Tak som si povedal, prečo nie a prijal som túto výzvu.

• Kto tvoril členov tejto výpravy?

Táto partia sa dala dohromady už skôr. Je to 7 – 8-členná skupina. Najviac vulkánov má z nich Stano s Liborom. Aj teraz sa pokúšajú o Antarktídu, ktorá im ostáva ako posledná. Mňa zobrali ako nového do tohto tímu a veľmi sme si zapasovali. Čo sa týka výkonnosti aj tak celkovo. Išiel som tam už s cieľom natočiť niečo. Ale fakt to bola veľká výzva. Pohybujem sa v horskom teréne, prešiel som ľadovce, mám pochodené nejaké päťtisícovky, ale v takomto zložitom teréne som ešte nepracoval.

• Čím to bolo pre Vás také náročné?

Spätne to hodnotím ako vysokú školu pre mňa ako filmára. Chalanom som troška aj záviel, lebo oni si odšliapali a boli síce zničení, ale ten deň mali koniec. Avšak ja som musel rozmýšľať, čo budem ďalej nakrúcať, ako mám ten materiál zachovať, dopredu som musel zvažovať zmenu počasia, blato, hustú džungľu… Moje plánovanie tam bolo prakticky dvadsaťštyri hodín denne.

• Vy sa ako kameraman podieľate na mnohých slovenských televíznych projektoch, točíte aj v zahraničí. Čím bola táto výprava pre Vás špecifická?

Zohnali sme si domáceho papuánskeho vodcu a ten nám povedal, že nepôjdeme komerčnou výstupovou trasou, ale že pôjdeme novou trasou. Za 3 týždne nám presekali kilometre cez džungľu. Keď sme tam prišli, presekávali sme to znova, lebo to medzitým zarástlo. Z tejto strany sa tam nechodí. Chalani z Papue tadiaľ prešli, ale žiadna iná ľudská noha nie. Tá džungľa je fakt veľmi náročná. Fyzicky aj psychicky nás to riadne preverilo, aj z pohľadu kameramana to bola pre mňa riadna výzva. Diváci to nakoniec uvidia.
Do tejto krajiny sme vstupovali s rešpektom a nevedeli sme, čo čakať. Mali sme obavy, ako nás prijme. Ale nakoniec to krásne a excelentne vyšlo. Po výstupe sme to oslávili spoločnou večerou aj s nejakou tou zábavou. Bol to pre mňa nezabudnuteľný zážitok dostať sa až do takej ich blízkosti a vidieť ich kultúru. Pripravili nám dokonca svoje špeciálne jedlo – je to jahňacina alebo bravčovina, my sme mali rebrá, bataty a veľa zázvoru. Všetko sa to balí v banánových listoch a kladie sa na nahriate lávové kamene. Celé sa to zabalené prikryje hlinou. Bolo to veľmi chutné a zdravé a môžem povedať, že to bola lepšia kuchyňa ako v hoteloch v hlavných mestách. Ja som veľmi povďačný, že nám to takto ukázali.

• Film bude mať premiéru práve na popradskom festivale. Čo pre Vás znamená uviesť ho, dá sa povedať, takmer pred domácim publikom, keďže ste z Liptova?

Je to pre mňa obrovská radosť, že prakticky v domácom prostredí to môžem prezentovať ľuďom. Keď človek vidí reakcie publika, tak to ma teší ešte viac. *(mna)*

El Capitan bol preňho splneným snom

Tatranec, pôvodom Michalovčan, Stanislav Filkor patrí k výrazným postavám slovenského lezenia posledných rokov. Patrí k prvým Slovákom, ktorým sa podarilo vystúpiť na patagónske Cerro Torre, vyliezol cesty L'écho des aplages na Grand Capucin, American Direct na Petit Dru či Perestrojka crack na Pik Slesova.

• Stanislav Filkor

• Máte za sebou kvalitné výstupy v Yosemitoch, vyliezli ste legendárnu cestu American Direct na Petit Dru, ale i mnohé ďalšie. Ktorý z výstupov, z rôznych pohľadov, vy osobne považujete za svoj „naj"?

Myslím, že najdlhšie som vo svojej mysli nosil výstup na El Capitan cestou Nose v Yosemitoch. Po dotknutí sa legendárneho stromu na konci tejto cesty som prežíval naozajstnú euforickú radosť zo splnenia sna, ktorý som mal 22 rokov. Vyše trojdňový pobyt v tejto krásnej stene, kde nemusíte riešiť počasie, padajúce kamene, ani zimu, bol naozaj za odmenu.

• Keď spomenieme Cerro Torre, aké spomienky Vám nabehnú? Spolu so Sabovčíkom a Smoleňom ste na nej stáli ako prví Slováci…

Keď som sa vrátil do Patagónie po 9 rokoch od nášho výstupu na Cerro Torre a opäť kalkuloval so šialeným počasím, tak som si spomenul, aké sme mali šťastie, že sme dokázali vyliezť túto dokonalú skalnú ihlu. Najviac si spomínam na tie surreálne útvary z inovate, ktoré boli všade okolo nás. Preliezali sme okolo nich, cez nich a aj po nich, bez možnosti akéhokoľvek reálneho zaistenia sa na nich.

• Leziete veľké steny mnohokrát aj v krajinách s horšou infraštruktúrou. S čím netradičným ste sa stretli počas ciest v týchto častiach sveta?

Neviem si spomenúť na nič také netradičné. Keď chodíte častejšie do odľahlých častí našej planéty, tak vám prestane byť iná kultúra až tak cudzia alebo netradičná. Myslím, že najviac sa mi páčia ľudia, ktorí sa nikam neponáhľajú a na všetko si nechávajú čas.

• Ste lekár a zároveň lezec. Mení Vám povolanie lekára pohľad na riziko v horách?

Najprv som bol horolezec a až potom som sa stal lekárom. Myslím, že mi lezenie dalo ten nadhľad a chladnú hlavu v situáciách, keď cítite, že smrť nie je ďaleko. Riziko v horách je všadeprítomné a my sa ho snažíme minimalizovať na najnižšiu možnú mieru tým, že stále používame našu najväčšiu zbraň a tou je náš mozog.

• Od roku 2011 žijete vo Vysokých Tatrách a leziete po celom svete. Čo Vám Tatry dávajú, čo človek nenájde v Yosemitoch či v Patagónii?

Dávajú mi pocit domova, spolupatričnosti a v lezeckej komunite som našiel svoju druhú rodinu. Vždy, keď sa vrátim z tých veľkých pevných stien, sa čudujem, ako môžeme liezť po mnohokrát veľmi nepevnej skale, prerastenej trávou, podstupovať ďaleké nástupy pod nie príliš vysoké steny. No sme tu doma a náklonnosť k Tatrám sa vždy rýchlo vráti.

• Je niečo, čo Vás lezenie veľkých stien naučilo o živote?

Reálne sa pozerať na svoje možnosti, triezvo zhodnotiť situáciu, v ktorej sa nachádzame a nájsť riešenie bez zbytočnej paniky alebo nadhodnocovania problému.

(mna)

Smiech na lane Ivana Baja

Keď sa vysloví meno Ivan Bajo, komunite horolezcov a vysokohorských turistov asi automaticky „naskočí“ Smiech na lane. Bajov čierny humor spojený s horolezeckým životom zostáva nezabudnuteľný.

• Kurátor výstavy Peter Rázus

„Ivana Baja som obdivoval a veľmi som si ho vážil. Sme generácia, ktorá začala chodiť do Tatier v 70. rokoch a kresby Ivana Baja boli sprievodnými pri našich turistických pobytoch a výstupoch, pri našich radostiach aj starostiach. Veľa sme čítali Jamesáka, Krásy Slovenska, Vysoké Tatry, tak to bola stále taká reflexia toho vysokohorského alebo horolezeckého života. Čiže to bola reflexia na ľudí, ktorí v tých Tatrách majú nejaké výstupy, majú svoju životnú filozofiu a pre nás to fungovalo ako taká katarzia,“ hovorí o svojom vzťahu k Ivanovi Bajovi a jeho tvorbe kurátor výstavy obrázkov Ivana Baja Peter Rázus.

Výstava Smiech na lane, ktorá je sprievodnou výstavou na festivale, obsahuje 50 jeho prác, ktoré vznikali v 70. – 80. rokoch. Petrovi Rázusovi sa ju podarilo dať dohromady s pomocou syna Ivana Baja, Petra, ktorý otcove obrázky vytlačil. „Som rád, že môžeme vystavovať aj na tomto medzinárodnom festivale, lebo tu sa schádza tá cieľová skupina. Ľudia, ktorí majú taký ten zdravý čiernohumorný, sarkastický a ironický pohľad samých na seba, nie také to zbožšťovanie…,“ dodáva Peter Rázus.

Výstava na festival doputovala zo Sliezskeho domu a jej ďalším stanoviskom po festivale bude Galéria Poliankovo.

Ivan Bajo bol lekár, horolezec, autor učebných textov pre cvičiteľov horolezectva, publikoval v mnohých časopisoch. Je autorom stoviek karikatúr a kreslených vtipov, ktoré bavia generácie slovenských, českých i poľských horolezcov. Jeho kultová kniha Smiech na lane od roku 1977 vyšla už v šiestich vydaniach. *(mna)*

Posolstvá režisérov štvrtkových filmov

Aký odkaz, posolstvo by ste radi svojím filmom zanechali divákom na Slovensku? S touto otázkou sme pokračovali v oslovovaní režisérov, ktorých filmy uvidíte druhý festivalový deň. Tu sú odpovede niektorých z nich.

Škótski expediční filmári Steve Small a Charlotte Workman, autori filmu Neprestávaj hľadať: „Dobrodružstvo a objavovanie sú dostupné každému, kto ich hľadá, nech už majú akúkoľvek podobu. Ak k nim pristupujete s otvorenou mysľou a snažíte sa oceniť nielen samotnú fyzickú aktivitu, ale celý zážitok, vždy objavíte niečo hodnotné.“

Lawrence Q Hu z produkčnej spoločnosti Picture North, ktorá stojí za filmom Hunter's Moon: „24. júna 2026 tragicky zahynul vo veku 40 rokov Guillaume ‚Gee' Pierrel (režisér filmu – pozn. redakcie) pri výstupe na Kapura Peak v Pakistane. Zanecháva po sebe odkaz objavovania a dobrodružstva, trvalé priateľstvá a hlbokú lásku k horám. Film Hunter's Moon ponúka pohľad na jednu z mnohých výnimočných ciest, ktoré tvorili Geeho pozoruhodný život.“

Tamara Šuša, srbská režisérka filmu Neprebádané: Biely kontinent: „Dúfam, že tento film sprostredkuje krásu a krehkosť jedného z najodľahlejších kútov našej planéty. Navštíviť Antarktídu a lyžovať tam je obrovské privilégium a zážitok, ktorý sa nedá porovnať s ničím iným. Mrzí ma, že sa na festivale nemôžem zúčastniť, no práve som opäť na ceste do Antarktídy!“

Laura Pineau, lezkyňa a producentka snímky Kráľovnina hojdačka: „Režisér aj my producentky filmu sme chceli ukázať, že aj my, ženy, môžeme riskovať, mať veľké sny a realizovať krásne projekty.“ *(mna)*

Rozhodnite o Cene diváka

Aj v tomto roku majú návštevníci festivalu možnosť zapojiť sa aj do hlasovania o Cenu diváka. Stačí napísať názov svojho obľúbeného súťažného filmu na lístok a vhodiť ho do pripravenej hlasovacej krabice vo foyeri mestského úradu. Ktorý film zvíťazil v diváckej ankete, sa dozvieme v nedeľu.